

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind
autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul, exploatarea și întreținerea
sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul, exploatarea și întreținerea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate a fost elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, cu suportul oferit de proiectul „Securitatea aprovizionării cu apă și sanitație în Moldova” implementat de Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală în baza Acordului de finanțare semnat cu Asociația Internațională pentru Dezvoltare.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
Accesul populației la apă prin rețele centralizate și din surse proprii este mai dezvoltat, comparativ cu accesul la servicii centralizate de colectare și de epurare a apelor uzate. În multe localități s-a investit în rețele și infrastructură de alimentare cu apă, fără însă să fie dezvoltat în paralel și sistemul public de canalizare și de epurare a apelor uzate, conform estimărilor SNDR 2022-2028 și a datelor oferite de Biroul Național de Statistică, în Republica Moldova este descrisă următoarea situație privind accesul la infrastructura de alimentare cu apă și de canalizare: - În circa 30%, din localitățile țării încă lipsesc sisteme centralizate de aprovizionare cu apă. - În peste 50% din localități, în care există sisteme centralizate, calitatea apei furnizate în sistem nu corespunde cerințelor normative în vigoare. - În peste 90% din localități lipsesc sisteme publice de canalizare, iar în peste 96% - lipsesc sisteme de epurare a apelor uzate. Pe lângă factorii de natură economică (dezvoltarea unui sistem centralizat de canalizare și de epurare a apelor uzate fiind cu mult mai costisitor decât dezvoltarea sistemului de alimentare cu apă), adesea construcția și operarea unui sistem centralizat de canalizare și epurare a apelor uzate nu este fezabil din punct de vedere tehnic¹. Este cazul de

¹ Densitatea mică a consumatorilor în zonele rurale (depopularea și multe gospodării nelocuite agravează situația), fluctuațiile sezoniere a volumului de apă consumat, specificul topografic, etc. fac de multe ori imposibilă funcționarea unor sisteme centralizate de colectare a apelor uzate. În aceste circumstanțe construcția și folosirea unor sisteme centralizate de

menționat că, posibilitățile bugetelor locale de a finanța investiții capitale s-au limitat în ultimii 5 ani la 480 - 530 mln. lei anual (conform datelor Ministerului Finanțelor („Evoluția bugetelor locale 2016-2022”)), ceea ce constituie mai puțin de 10% din necesități.

În aceste condiții, atunci când lipsește un sistem centralizat de canalizare, legea prevede obligația de colectare și de epurare a apelor uzate prin sisteme individuale (a se vedea secțiunea de mai jos). Cu toate acestea, actualmente lipsește un mecanism funcțional și reguli clare privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul, exploatarea și întreținerea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate.

Totodată, din cauza lipsei unei evidențe clare a procesului de dezvoltare a infrastructurii, fie celei centralizate sau prin soluții individuale, autoritățile publice centrale nu cunosc situația privind accesul la sisteme de sanitație, iar informațiile disponibile fiind bazate doar pe indicatorii colectați de către Biroul Național de Statistică, a căror implicare se limitează colectarea datelor de la operatorii din orașe / sau a celor licențiați, nefiind însă examinată situația curentă în localitățile mici.

Deși Republica Moldova a aprobat mai multe acte normative care reglementează anumite prevederi privind procedurile de epurare a apelor uzate, precum și acte normative care reglementează indicatorii biologici și chimici ce trebuie să fie atinși în rezultatul proceselor de epurare și deversare a apelor uzate, nu există date privind eficiența și gradul de epurare, dacă sunt conforme sau nu cu cerințele cadrului normativ, dacă sunt exploatate și întreținute corespunzător, dacă și unde se evacuează nămolul etc. De asemenea, nu există un registru/registre care să permită trasabilitatea și identificarea fiecărui sistem individual în parte, pentru a permite un control și o monitorizare eficientă a acestor sisteme individuale, fapt care creează premise pentru poluarea apelor și a mediului și impune riscuri pentru sănătatea publică.

Articolul 34, alin. 1 din Legea apelor nr. 272/2011 stipulează că *deversarea, introducerea de poluanți într-un corp de apă de suprafață, într-un corp de apă subterană, în terenurile fondului de apă sau în terenurile din care este posibilă scurgerea într-un corp de apă de suprafață sau într-un corp de apă subterană sînt interzise, cu excepția cazurilor în care se efectuează în conformitate cu condițiile de deversare a apei uzate prevăzute în autorizația de mediu pentru folosința specială a apei*. Art. 40 din aceeași lege prevede că *cerințele de colectare, depozitare, de epurare și deversare a apelor uzate casnice în localitățile rurale, inclusiv cerințele de exploatare a sistemelor de colectare locale, a stațiilor și a proceselor de epurare alternative, a tehnologiilor și a proceselor adecvate, se stabilesc într-un regulament aprobat de Guvern*.

canalizare se soldează cu rețele înfundate, cantitatea de apă uzată care circulă prin conducte fiind insuficientă pentru transportarea fracțiilor solide.

Art. 3, alin. (4) din Legea nr. 303/2013 cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și canalizare (în continuare – Legea nr. 303/2013 stabilește că *în localitățile rurale se poate organiza, după caz, doar serviciul public de alimentare cu apă, cu condiția asigurării colectării apelor uzate prin sisteme individuale.*

Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 950/2013, conține anumite reglementări fragmentate privind cerințele și principiile generale de utilizare a sistemelor individuale. Însă, după cum o demonstrează situația actuală, aceste prevederi sunt insuficiente și ineficiente. Or la moment lipsește un mecanism robust și eficient de autorizare, monitorizare, control, înregistrare, evidență a sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate. În afara unor estimări vagi de natură statistică, citate la începutul acestui document, nu există informație privind numărul concret a sistemelor individuale, starea acestora, tipul (de colectare sau de epurare), impactul asupra mediului etc. Mai mult decât atât, în lipsa unor reglementări clare, în ultimii câțiva ani o serie de parteneri de dezvoltare au promovat instalarea în cadrul diferitor proiecte a unui număr considerabil de fose septice, care deversează apele uzate prin infiltrare în sol (în majoritatea cazurilor). Fără o abordare sistemică, care să stabilească reguli clare, modul de stabilire a amplasamentelor unde instalarea sistemelor individuale este permisă sau interzisă și de care tip (de colectare sau de epurare), a unui mecanism de autorizare, monitorizare și control, situația va scăpa ușor de sub control².

Ținând cont de cele menționate mai sus, este imperios necesară elaborarea și implementarea ulterioară a unui mecanism de autorizare, înregistrare, monitorizare și control a sistemelor individuale precum și reguli și obligații clare pentru proprietarii acestor sisteme, de construire și exploatare a sistemelor individuale. Mai mult ca atât, discuțiile care au loc la nivelul Uniunii Europene privind reformarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane prevăd introducerea unor reglementări mai exacte privind sistemele individuale, care stabilesc că sistemele individuale trebuie să fie proiectate, aprobate și controlate în mod corespunzător, iar statele membre trebuie să se asigure că aglomerările în care se utilizează sisteme individuale sunt înscrise într-un registru public și că autoritatea competentă efectuează inspecții periodice ale acestor sisteme. Ținând cont de cele menționate mai sus, este imperios necesară elaborarea și implementarea ulterioară a unui mecanism de autorizare, înregistrare, monitorizare și control a sistemelor individuale precum și reguli și obligații clare pentru proprietarii acestor sisteme de construire și exploatare a sistemelor individuale. Mai mult ca atât, discuțiile care au loc la nivelul Uniunii Europene privind reformarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane³ prevede introducerea unei obligații noi, care stabilește că *sistemele individuale adecvate trebuie să fie proiectate, aprobate și controlate în mod corespunzător*. În acest

² Nu că situația ar fi sub control la moment, ba dimpotrivă, însă impactul negativ va crește direct proporțional cu creșterea gradului de dotare a locuințelor cu comodități, iar poluarea mediului are în mare parte un caracter cumulativ.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0541>

context, merită de menționat faptul că în România există un mecanism (instituit prin HG nr. 714/2022) similar celui care se propune a fi instituit prin prezentul act normativ, la elaborarea prezentului Regulament ținându-se cont de această experiență.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul pentru aprobarea Regulamentului privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul, exploatarea și întreținerea sistemelor individuale de colectare și epurare nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene. Directiva Consiliului Uniunii Europene 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane conține o singură referință la sistemele individuale adecvate la art. 3, care prevede că „*atunci când instalarea unui sistem de colectare nu se justifică, fie pentru că nu ar prezenta interes pentru mediu, fie pentru că instalarea sa presupune un cost excesiv, se utilizează sisteme individuale sau alte sisteme corespunzătoare care să asigure un nivel identic de protecție a mediului.*” Prezentul proiect de hotărâre este pe deplin în concordanță cu respectiva prevedere. Mai mult ca atât, această reglementare este deja reflectată în prevederile Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 950/2013 (a se vedea Capitolul VII). Mai mult ca atât, discuțiile care au loc la nivelul Uniunii Europene privind reformarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane⁴ prevede introducerea unei obligații noi suplimentar la prevederile de la actualul art. 3 din directivă, care stabilește că *sistemele individuale trebuie să fie proiectate, aprobate și controlate în mod corespunzător*. În acest context, prezentul act normativ corespunde acestor tendințe care se discută în acest domeniu la nivelul comunității europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii Guvernului prevede aprobarea Regulamentului privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul, exploatarea și întreținerea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate. Regulamentul este structurat în 6 capitole.

Primul capitol este intitulat Dispoziții generale, și cuprinde reglementări privind obiectul de reglementare a acestuia, precum și anumite norme generale privind locurile unde poate fi autorizată instalarea sistemelor individuale.

Capitolul II este intitulat autorizarea sistemelor individuale adecvate și include reglementări privind autorizarea sistemelor individuale prin intermediul autorizației de construire și a autorizației de mediu pentru folosința specială a apei.

Capitolul III cuprinde cerințe și reglementări privind construcția sistemelor individuale. Se face referință la standardele în vigoare și cerința generală ca la

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0541>

construcția sistemelor individuale adecvate să se prevină poluarea mediului și să se asigure protejarea sănătății umane.

Capitolul IV introduce unul din elementele centrale ale noului sistem, și anume **înregistrarea sistemelor individuale** și rolul APL în acest proces. De asemenea, în cadrul proiectului actului normativ sunt puse la dispoziția APL modele de registre pentru înscrierea sistemelor individuale adecvate de colectare și de epurare. În proiectul actului normative sunt incluse și modele cu secțiunile de bază care vor fi luate în considerare la elaborarea propriilor registre în conformitate cu prezentul Regulament și alte acte normative.

Capitolul V este un alt element central al noului mecanism. El prevede reguli, proceduri și cerințe pentru proprietarii sistemelor individuale legate de **exploatarea și întreținerea acestora** (vidanjarea, evacuarea nămolului, etc.).

Și în fine, pentru ca sistemul să funcționeze și să fie asigurat un mecanism de conformare, **capitolul VI** cuprinde reglementări privind **controlul sistemelor individuale**. Acesta se referă atât la etapa de recepție după realizarea construcției/instalării sistemului individual adecvat, cât și pe perioada de exploatare a acestora.

Proiectul mai cuprinde de asemenea modele tip de registre pentru ghidarea APL în înființarea propriilor registre, în conformitate cu noile cerințe.

5. Fundamentarea economico-financiară

Aprobarea prezentei hotărâri nu presupune cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat, și se încadrează în limitele generale ale resurselor financiare de la bugetul de stat a instituțiilor publice cu anumite atribuții și mandate în domenii conexe care au tangență cu protecția mediului, autorizarea anumitor lucrări de construcție, monitorizare și control.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Adoptarea prezentei hotărâri nu necesită modificarea sau aprobarea altor acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul actului normativ urmează să fie supus avizării și consultării publice în modul stabilit de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul hotărârii Guvernului urmează a fi supus expertizei anticorupție conform prevederilor art. 35 din Legea nr.100/2017 privind actele normative, de către Centrul Național Anticorupție.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Expertiza de compatibilitate nu este necesară întrucât proiectul hotărârii Guvernului nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul hotărârii Guvernului urmează a fi supus expertizei juridice conform art. 37 din Legea nr.100/2017 privind actele normative.
11. Constatările altor expertize
Proiectul conține prevederi care pot fi tratate ca reglementare a activității de întreprinzător în contextul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, astfel este necesară examinarea acestuia de către Grupul de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător. În acest scop, în conformitate cu cerințele pct.3 subpct.1) și pct.11 subpct.2¹) lit. c) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019, a fost elaborată Analiza impactului de reglementare, anexată la setul de materiale aferent, care a fost examinată în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 12.03.2024, fiind susținută condiționat de majoritatea membrilor prezenți la ședință. Suplimentar, evocăm că proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare a fi efectuate în condițiile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Secretar general adjunct

Eugeniu HARABARA